

Pavel Munclinger

Návrh koncepce vedení katedry zoologie II

(tedy pro případné druhé funkční období)

Současný stav

Od listopadu 2011 jsem vedoucím katedry zoologie PřF UK v Praze. Nejprve bych tedy stručně shrnul, v jakém stavu se katedra nachází a k jakým změnám došlo v poslední době. Formálnímu popisu katedry (počet zaměstnanců, oddělení, studijní zaměření, počet studentů) se zde věnovat nebudu, neboť nedošlo k výrazným změnám a informace jsou tedy obsaženy v mé první koncepci z roku 2011.

Komunikace na katedře

Komunikaci a informovanost členů katedry považuji za prvořadou záležitost. Domnívám se, že v této oblasti se katedra posunula výrazně dopředu. Pokládám za důležité, aby si každý byl schopen odvodit výši svého platu a měl alespoň přibližný přehled o finančních tocích, ze kterých katedra funguje. To však rozhodně nestačí. Pro správné fungování katedry jako kompaktního celku je třeba, abychom navzájem věděli, čím se kdo zabývá a jaké články se mu povedlo publikovat. Vzhledem k velikosti katedry schůze svoláváme většinou jen jednou za semestr. Většina formálních informací tedy plyne e-maily nebo pomocí sdílených souborů. V případě potřeby svolávám nepravidelné schůzky vedoucích oddělení. Koncem roku již pravidelně pořádáme publikační soutěž „Vakovlk“. Zde jsou představeny nejvýznamnější publikační úspěchy uplynulého roku. Kromě publikačně úspěšných akademických pracovníků zde referují i oborovou radou vybraní postgraduanti. Zásadní jsou také neformální setkání členů katedry. Pro snazší neformální komunikaci jsme rozvěsili nástěnky na chodby a zavedli pravidelná čtvrtetní setkávání u kávy. Studenti organizují oblíbenou tradici výjezdních zasedání na terénní stanici Ruda. Komunikace také funguje i přes hranice kateder, o čemž nejlépe svědčí společné projekty včetně grantových (například s katedrami ekologie nebo parazitologie). Akademičtí pracovníci se také aktivně zapojují do fakultního dění mimo katedru, například do plánů rozvoje botanické zahrady. Vylepšila se také komunikace s pražskou ZOO, což vedlo ke společným projektům.

Personální a organizační změny

V souladu s předešlou koncepcí došlo ke změnám na místech vedoucích oddělení a zaměření. S fungováním vedoucích oddělení a zaměření jsem obecně spokojen, byť očekávám, že v budoucnu dojde ještě k přirozeným změnám. K významnější personální změně došlo na oddělení Etologie-ekologie. Díky nástupu doc. Havlíčka se oddělení více přiklonilo k etologickému směru výzkumu, což považuji za vítanou změnu. Oddělení nyní tvoří kompaktnější a logicky provázaný celek. Vzhledem k rostoucí administrativě jsme byli nuceni přijmout další sekretářku na poloviční úvazek. Skvěle se do fungování katedry zapojily nové laborantské síly. Katedra se aktivně zapojila do projektu BIOCEV skupinou vedenou doc. Pavlem Stopkou.

Věda

Katedra si stále drží vysoký publikační standard. Šíře výzkumného záběru je nebyvalá, což však rozhodně nepovažuji za chybu. V loňském roce se člen katedry objevil mezi autory článku v Nature. Katedra přispívá na publikační náklady, což vedlo k nárůstu článků s vyšším IF. Nemám však dojem, že by tyto příspěvky byly přehnaně nadužívány. Stále držíme velmi slušnou úspěšnost v podávání grantů u GA ČR (v posledním kole 7 úspěšných projektů s hlavním řešitelem z katedry a členství v řešitelských kolektivech dalších projektů včetně Centra excellence) a GA UK (na katedře okolo 30 řešených projektů).

Studium

Studentů nám naštěstí neubývá. Stále více studenti představují výsledky své práce formou „poster session“. Tyto akce začaly pořádat již dvě oddělení a letos poprvé „poster session“ uspořádala i oborová rada. Vše probíhá za finanční podpory z katedrových peněz. Zavedli jsme novou přednášku pro studenty programu Erasmus. Podílíme se na přednášce v programu Bakalář plus. I přes personální změny si stále držíme řadu velkých přednášek v bakalářském studiu. Každým rokem nám nastupují studenti do programu STARS.

Finance

K dramatickému rozdílu došlo ve financích po skončení Výzkumného záměru. Rozpočet katedry se náhle snížil o několik miliónů. Díky úspěchu v projektu UNCE naštěstí tato změna nevedla k propouštění akademických pracovníků. V mnoha ohledech jsme se však museli uskromnit. Stále jsme ale schopni rozdělit část peněz na individuální provoz dle jednoduchého klíče založeného na publikačních aktivitách. Výše těchto prostředků samozřejmě může sloužit jen na nejbazálnější provoz. Dřívější možnost náročnějších výzkumných aktivit bez grantové podpory již není a asi ani nebude možná.

Stavební úpravy a investice

Podařilo se zrekonstruovat většinu místností, ve kterých sídlí oddělení entomologie. Díky těmto úpravám se nejen výrazně zlepšily podmínky pro práci oddělení, ale také se přesunula a značně vylepšila posluchárna (původně 119, nyní 121). Katedra získala místnost v nové půdní vestavbě, čímž se podařila vyřešit krizová situace s pracovními místy postgraduálních studentů oddělení bezobratlých. Společnou snahou kateder zoologie a ekologie se podařilo získat špičkový respirometr a vytvořit pro něj sice poněkud provizorní avšak funkční laboratoř. Z investic jsme dále pořídili nové cyclery (částečně jako náhradu za zkolabované starší stroje), které využívají všechna oddělení. Další investice, nákup speciálního etologického zařízení s pracovním názvem „detektor lži“, je v chodu. Naše katedra se také podílela na úspěšné sekční žádosti v rámci projektu IRP na koupi sady počítačů pro výuku. Katedra spravuje místnost s mikroskopy (přesněji binolupami) využívanou běžně jinými katedrami. Úpravy terénní stanice Ruda se dějí spíše svépomocí a často s pomocí katedry parazitologie.

Koncepce vedení pro další roky

Katedru čekají poměrně velké výzvy. Velkou a velmi aktuální výzvou je pro nás výstavba chovů, které jsou pro další fungování řady členů katedry nepostradatelné. Další výzvou je pak zapojení do projektu Kampus Albertov a využití nových možností díky projektu BIOCEV. V neposlední řadě pak stojí výzva nových možností získávání peněz.

Personální a organizační změny

Zásadní organizační změny vyvolané mnou shora již proběhly. Domnívám se však, že k dalším organizačním změnám dojde přirozenou cestou zdola. Tyto změny nechci urychlovat. Je však třeba na ně být připraven. Očekával bych možnou změnu na oddělení a zaměření Etologie-ekologie v souvislosti s očekávaným jmenovacím řízením současného vedoucího oddělení a postupnou změnou výzkumného zaměření oddělení (stručně řečeno, čekal bych posun k etologii bez dalších pomlček). Také bych očekával možnou změnu na oddělení Laboratoř pro výzkum biodiverzity (studijní zaměření Genetika volně žijících živočichů) v souvislosti s dostavěním areálu BIOCEV ve Vestci a tedy častým výskytem současného vedoucího oddělení mimo Viničnou ulici. Toto oddělení by také bylo vhodné posílit dalším akademickým pracovníkem, nejlépe se zahraniční zkušeností z kvalitní laboratoře vládnoucí zajímavými technikami. O kandidátech (či kandidátkách) bychom věděli. Přijetí je však zatím limitováno finančními možnostmi. Pokud by byl rozpočet příznivý, bude místo vypsáno.

V delším časovém horizontu nás čekají organizační změny v souvislosti s plánovaným Kampusem Albertov. I zde však dochází k přirozené krystalizaci výzkumných skupin, které někdy překonávají hranice kateder. Nedomnívám se však, že by tato skutečnost měla vést v dohledné době k rozpadu nebo výrazné změně struktury katedry. Zásadní je zde komunikace s jinými (především oborově spřízněnými) katedrami, která však probíhá bez problémů.

Z technických a administrativních sil bude nutné získat pracovníka na správu webu, datových úložišť a na výpomoc s rutinními problémy výpočetní techniky. Toto místo by však mohlo být řešeno spíše formou práce na dohodu a nemuselo by tedy významně zatížit rozpočet katedry.

Výuka

Domnívám se, že výuka probíhá zdárně, o čemž nejlépe svědčí neutuchající zájem studentů o naši katedru. Rezervy jistě máme v diskusi studentských projektů za hranicemi oddělení, což lze řešit například formou začínajících „poster sessions“. Vzhledem k jejich úspěchu by bylo dobré v nově vzniklé tradici pokračovat a lépe sladit načasování, aby se snáze akcí mohli účastnit i lidé z jiných oddělení. Důležitá je však i konfrontace s jinými pracovišti. Jedno z oddělení pravidelně pořádá společná výjezdní zasedání s JČU, kde studenti z obou institucí referují a diskutují. Já jsem byl odborným garantem projektu OPVK „PROVAZ: PROpojení Vzdělávání A nových přístupů v Zoologicko-ekologickém výzkumu“, který pořádal akce (například různé summer- a winterschools) pro zoologicky zaměřené studenty z různých univerzit, na které jsme často zvali i zahraniční odborníky. Myslím, že tuto cestu bychom se měli pokoušet rozvíjet. Pokud to nové výzvy MŠMT umožní, bylo by určitě dobré se pokusit získat nový projekt. Vhodných partnerů na jiných pracovištích máme dostatek.

Věda a finance

Nezdá se mi příliš pravděpodobné, že by někdo z akademických pracovníků katedry zoologie získal sám velký evropský grant (typu ERC). I pracovníci s nejlepšími výsledky nemají dostatečně „kvalitní“ životopis obsahující články typu Nature skoro každý rok a dlouhodobé postdoc stáže na prestižních místech. Určitě bychom měli ale usilovat o spolupráce se špičkovými zahraničními pracovišti, které by mohly vést ke získání grantů. Bude jistě vhodné finančně podpořit cesty akademických pracovníků, které by mohly vést ke zmíněné spolupráci.

Myslím, že se budeme muset více zaměřit i na získávání peněz z alternativních zdrojů a neomezovat se jen na GA ČR a GA UK. První „vlaštovky“ se zde však už objevují. Nutné bude pečlivě sledovat výzvy ze Strukturálních fondů, zvláště pokud by tyto výzvy byly zaměřeny na Prahu.

BIOCEV a v budoucnu Kampus Albertov přinesou nové možnosti výzkumu díky zajímavému technickému vybavení. Určitě bude zásadní o těchto možnostech průběžně informovat členy katedry, například s využitím znalostí našich členů katedry, kteří se na projektu BIOCEV aktivně podílí.

Stavební úpravy a investice

Již jsem zmínil, že jednou z největších aktuálních výzev je výstavba chovů. Pro plánování chovů máme naštěstí výbornou katedrovou koordinátorku. Nicméně i další členové katedry se budou muset smířit s tím, že chovům věnují nezvykle mnoho času. Zásadní bude také vytvořit jasná pravidla uživatelů.

Na katedře jsou stále místnosti, které si žádají rekonstrukci. Také některé chodby by zasloužily uvést do civilizovanějšího stavu. Stav některých skříní na chodbách je poněkud žalostný, o estetickém zážitku raději snad ani nemluvit. I obsah skříní bude nutné postupně revidovat vzhledem k nedostatku skladovacích prostor. Jistě to nepůjde vše uskutečnit najednou, ale s první akcí (krátká chodba u zadního schodiště) začneme již letos (pokud nám to finanční možnosti umožní).

Z dalších investic by bylo vhodné časem pořídit další katedrový automobil. Starý Hyundai již opravdu dosluhuje a jeho provoz je značně neekonomický. Novější Logan sice slouží spolehlivě, ale jeho kapacita (například během exkursí) nedostačuje. Vhodnější by bylo rozhodně automobil sdílet s jinými katedrami. Na koupi automobilu jen pro katedru těžko seženeme prostředky.

V Praze dne 31.3.2014

Pavel Munclinger